

het breken van zijn
"386).
gelijken?"

den auteur over

zijn naam te dur-
— ik zeg dit vooraf
nu ga zeggen. Wij
e kerk. Het mid-
e kerk. Wij zagen,
andsche kerk ligt
cken wij den kerk
kerk van de dwa-
den buitensten cir-
ler met name aan

tusschen kerk en
heid? Welk recht
handpunt? Hij zeg-
van de spijfiguur
ie, waarin de kerk
verheid" (267).
kerk-handen tegen-
ongevaarlijk ge-

(XIV, 6) heeft
elanceerd, dat het
is, en het Nieuwe
er dan het lijstje
klaring achterin",
ij dat er iets „aan-
toespitsen (142).
er, „doet ons geen
w. de christologi-
estament) aan de

ver.
schrijver spreekt
oor het krachtige
erder dan tot, deze

art, dat gereinigd
ijke theocratische
sequent moet vol-
hart weigert ook
dat het gereinigd
lige heiliging, in
tuning (Rittelmeyer)
ge werkelijkheid,
ndig prijsgegeven
van heiliging, dan
ns. Dat wordt ge-
rdt niet geheiligd.

id. Daar worden
nemon, of dat nu
of van den geest
moniseerd. En de
dat we en onze
de oppervlakte.
vlakke leven....
h verlost" (164).

met een inleidend
Calvin over hem

dit symposium zoo
bed wil doen aan
en figuratie, van
n een godsdienst-
maanden lang zijn
e, en dan vervelt
er (elken dag een

voord dat concreet
van Jezus Christus
harivarij van De
glibberige paden
dienaren worden
n worden geprik-
rustig aankijken.
nog aan ook.
niet anders.

n niet anders. Ik
craat, dat de kerk
neurmethode, die
ieel kleine veran-
n verder alle ding
werkelijkheid. Als
net hun baby ge-
gevaal weg met drie
d deed.

water — God lei

od ons niet, vol-

bijbel, amen.

K. S.

eld dus nog geen

sloos lezer. Hij is

in staat der recht-

aden met die per-

trum — daar gaat

de werkelijkheid

mt de auteur een

Gewapende vrede en laatste waarschuwing.

Dr I. G. v. Maasdijk schrijft in Pen-Gun:

Nog nimmer in de geschiedenis van deze wereld is een oorlog geëindigd als ditmaal; nog nooit heeft de mensheid zich in een situatie bevonden als heden ten dage het geval is. De vijanden, die de volkeren dezer aarde weer tot slavernij wilden brengen, die de hoogste geestelijke waarden onzer moeizaam opgebouwde beschaving wilden uitroeien, het Christendom wilden neerslaan, zijn verpletterd. Nog stinken de slagvelden van het door super-gemechaniseerde wapenen vermorzelde menschevles, nog klinken ons de echo's van bevrijdingsjubel en dankdiensten voor het einde van den strijd en de behaalde overwinning in de ooren en... reeds staan de bondgenooten met nog ontbloot en bebloed zwaard in de hand over de puinhoopen der neergevelde titanenlanden heen elkander achterdochtig aan te gluren, verwijten en beschimpen elkander in wantrouwen en dreigen!

En waarom? Omdat het vernuft der menschen, der boze of domme of gemakzuchtige menschen, die dezen tweeden wereldoorlog deden uitbarsten, omdat datzelfde vernuft in de laatste maanden van den volkerenstrijd wapenen uitvond, die een ieder thans ducht: de Duitse V1 en V2 en de atombom, die gecombineerd en in handen van kwaadwilligen geraakt, iedere samenleving onmogelijk zouden maken, de beschaafde en bewoonde wereld in een uitgestorven woestenij zouden kunnen veranderen. Hun, die aan een hoogere bestiering gelooven, moet het bij overpeinzing duidelijk zijn geworden, dat het onverbeterlijke mensdom hier tegelijk een laatste waarschuwing en een duidelijke vingerwijzing is gegeven. De vorige wereldoorlog met zijn uitmoording en vernieling was niet voldoende geweest. Twintig jaar later brak het wapengeweld wederom over den aardbol los. Thans weet men het, is het aangeduid, hebben wij het zelf uitgevonden. Een derde maal zal het einde betekenen van alles, waarvoor wij meenen te moeten en te mogen leven.

Het is wel een zware, ontzettende sanctie, die aldus op een opnieuw falen van vredelievende samenwerking is gesteld, maar anderzijds is de sanctie zoo onvoorwaardelijk definitief, dat zij een even sterk hulpmiddel is voor het bereiken van het doel dat reeds in de preamule van het eerste Volkenbondshandsvest was gevat: „het bevorderen der internationale samenwerking en het handhaven van vrede en veiligheid”.

De eschatologische gedachte dringt zich ook aan anderen op. Wij gereformeerden wisten het al lang, de koortsvlagen der wereld worden steeds heftiger en de tusschenpoozen steeds korter. De openbaring van Johannes zegt het ons: eerst 1/4 van de schepselen verwoest. Dan 1/3. Dan 1/2. Dan 1/1. Dan het einde. Het ritme laat zich voelen tegenwoordig.

De „zonde” wordt tot deugd.

In „Ons Kerkblad” (prov. Utrecht) schrijft de Heer H. C. Smit van Utrecht:

23 Maart 1944 overwogen de Gereformeerde Kerken o.m., dat Prof. Schilder zich, ook zelfs na herhaalde oproeping, onttrokken had aan de behandeling van de dusgenaamde meeningsverschillen in de zittingen van de Synode van Sneek-Utrecht in Mei-Juni 1942; dat hij zich aldus schuldig gemaakt had aan de in art. 80 K.O. genoemde zonde van scheurmaking, en besloten, hem, met diep leedwezen, op grond van art. 79 en 80 K.O. en de „Regelen betreffende de beëindiging van de schorsing in, en het verliezen van verlof uit den dienst van hen, die aan de Theologische Hoogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland in vasten dienst onderwijs geven”, in zijn ambtelijke bediening als hoogleraar aan de Theologische Hoogeschool en als Emeritus-Dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Delfshaven te schorsen voor den tijd van drie maanden, teneinde hem gelegenheid te bieden zijn afdwaling te belijden, waartoe de Synode hem met allen aandrang opwekte en waartoe zij van den Heere bad, dat Hij hem geven zou alles wat hij in dezen weg behoefde.

Prof. Schilder had n.l. op 26 Mei 1942 aan de Synode medegedeeld, dat hij zich als prae-adviseur onthouden zou van medewerking aan de (geheimel. K. S.) behandeling der meeningsverschillen, o.m. omdat hij voor de Theologische Hoogeschool een gelijke verhouding van het aantal prae-adviseerende leden eischte als voor de Theologische faculteit der V.U. en hij zich over de leer-gechillen verlangde uit te spreken in volkomen gelijkheid van recht met alle andere deputaten en commissiolen en behandeling vroeg in het volle licht.

Zoals bekend, sprak Prof. Dr H. Bouwman in September 1904 uit, dat de hoogleraren in de Theologie als zoodanig geen leden der Synode zijn, maar door de Synode ter vergadering kunnen worden uitgenoodigd en voorts, dat de Synoden van 1869 (Middelburg) en 1885 (Rotterdam), die zich uitspraken over behandeling van zaken in comité, nimmer er toe zouden zijn overgegaan de meeningsverschillen in niet-openbare zittingen te behandelen.

Thans verzoekt een heele groep ambtsdragers en leden — „het adres der 34” — aan de roepende Kerk van Utrecht, de a.s. buitengewone Generale Synode April 1946 vooralsnog bijeen te roepen zonder prae-adviseurs. Ook de Kerkeraad van 's-Gravenhage-West (Dr A. de Bondt, Dr J. Hoek en Dr L. Oranje), alsmede die te Haarlem, stellen aan hun classis voor, aan de hoogleraren te verzoeken van hun recht¹⁾ van deelname aan de Synode als prae-adviseerende leden geen gebruik te maken of

aan de roepende Kerk te vragen, hen niet te convoceren.

Is nu het niet-verschijnen als prae-adviseerende leden op de Synode van professoren kerk-scheuring? Ja of Neen?

Maart 1944. Ja! Prof. Schilder schorsen — afzetten. November 1945: Professoren, verschijnt a.u.b. niet! Dus opwekking tot kerk-scheuring?

Leiding des Geestes? Gewetenswroeging? Zoeken van een zondebok? 't Verhaal van Barbertje?

In ieder geval, „t kan verkeeren”.

De Heer Smit vraagt ietwat ondeugend of het blijf-weg-o-professoren-petitionnement soms een oproep tot Kerk-scheuring is...? De historie begon zelden zoo gauw vonnis te velen over een „vonnis” als over het professoren-verraad van 1944.

K.S.

¹⁾ Zie hiervoor de zooveen aangehaalde uitspraak van Prof. Bouwman in 1904.

GEREF. KERKEN. (Onderhoudende artikel 31 K.O.).

TWEETAL te Ennatum: H. Bouma te Niezijl en J. Verlare te Mussel.

Te 's-Gravenhage-Loosduinen: O.W. Bouwsma te Breukelen en W. Loopstra te Hoogkerk.

Te Rouveen: M. J. C. Bosscha te Zuidbroek en S. Cnossen te Blokzijl.

BEROEPEN te 's-Gravenhage-West: J. Waagmeester te Murmerwoude.

Te Hengelo: J. W. Smitt te Veere.

Te Rijnsburg-Valkenburg: J. Verlare te Mussel.

Te 's-Gravenhage-Loosduinen: W. Loopstra te Hoogkerk.

Te Kampen: G. Visée te Leerdam.

Te Zwartsluis: S. Cnossen te Blokzijl.

Te Rouveen: S. Cnossen te Blokzijl.

Te Heemstede: J. Keizer te Krommenie.

AANGENOMEN: naar Amsterdam (N.) (Nieuwendam): J. F. van Hulsteyn J.Fz. te Slikkerveer.

Naar Capelle a/d. IJssel: J. Verlare te Mussel.

BEDANKT voor Drachten: S. Cnossen te Blokzijl.

Voor Rijnsburg-Valkenburg: J. Verlare te Mussel.

GRONINGEN. — AFSCHIED. Wegens bekomen emeritaat zal prof. P. Deddens Donderdag 13 Dec. a.s. afscheid nemen van zijn gemeente te Groningen.

MONSTER. — Het adres van de Geref. Kerk (onderh. art. 31 K.O.) te Monster is: W. Geleynse Jr (scriba), Rijnweg 270.

ALKMAAR. — Scriba van de Geref. Kerk (onderh. art. 31 K.O.) te Alkmaar is: W. Roos Bissch, Bottemanstraat 40.

HILLEGERSBERG-TERBREGGE. — Hier volgen de kerkelijke adressen van de Geref. Kerk te Hillegersberg-Terbregge (onderh. art. 31 K.O.): Praeses: D. H. Valstar Bergsche, Rechter Rottekade 150, Hillegersberg.

Scriba: L. v. Gemeren, Borchsatelaan 132, Hillegersberg, Telef. 43397.

Diaconie: H. J. Blok, Borchsatelaan 1, Hillegersberg.

LISSE. — Nadat de gemeente hierover was gehoord, besloot de raad der Gereformeerde kerk (art. 31) te Lisse het beroepingswerk ter hand te gaan nemen. Dit besluit werd zoowel door kerkeraad als door gemeente met eenparigheid van stemmen genomen.

ZUIDWOLDE (Dr.). — Alhier zijn twee ouderlingen geschorst die zich niet wilden conformeren. Met drie diakenen hebben zij zich daarop vrijgemaakt.

Nadat men voorlichtingsvergaderingen gehouden heeft zijn Zondag 2 Dec. de eerste diensten gehouden in een beschuifabriek, waarin vooring Ds J. Meyer van Hoozevee.

OPENDE (Gron.) — Ds F. van Dijk en 4 ouderlingen hebben medegedeeld dat zij zich niet kunnen conformeren aan de besluiten der synode. In café Westerbouw worden nu Zondags diensten gehouden. De eerste diensten werden bijgewoond door 80—100 personen.

BARENDRECHT. — Ook Barendrecht heeft zich vrijgemaakt. In een vergadering van bezwaarden, waarin Ds den Roest van Rotterdam leiding gaf, teekenden 34 broeders en zusters, de akte van vrijmaking en wederkeer. Twee ouderlingen maakten zich mede vrij. Tevens hadden zich reeds enkelen afzonderlijk vrijgemaakt.

Zondag 2 Dec. werden de eerste kerkdiensten gehouden, waarin vooring Ds W. Scheele van Zwijndrecht. De diensten werden gehouden in het Verenigingsgebouw van de Ned. Herv. Kerk.

VIANEN. — Ook hier kwam het tot vrijmaking van een deel der gemeente. Onder leiding van Ds D. Zemel te Axel werd de Kerk op Zondag 2 Dec. j.l. geïnstituëerd. Gekozen werden twee ouderlingen en één diaken. Correspondentieadres: A. J. van Frankenhuizen.

DE VRIJMAKING TE EINDHOVEN.

Nadat de kerkeraad alhier zich enkele maanden heeft bezig gehouden met de „kerkelijke kwestie”, is Vrijdag, 23 Nov. j.l. de beslissing gevallen. Tegenover het voorstel van een der predikanten, behelzende het verzoek, gericht via Classis en Part. Synode aan de Generale Synode, om den bezwaarden broeders de gelegenheid te geven, hun persoonlijk gevoelen uit te dragen, totdat door een der volgende Synodes een confessionnele uitspraak inzake de dogmatische geschillen zou zijn gedaan, zonder dat daarbij echter de uitspraak van de

Synode werd verzocht, de binding op te heffen, hebben zeven kerkeraadsleden een voorstel ingediend, dat de kerkeraad verzocht, de besluiten van de Synodes van '42 en '43 niet voor vast en bondig te houden.

Tengevolge van de aanneming van eerstgenoemd voorstel werd het tegenwoordig geacht, verworpen te zijn. Zeven ambtsdragers, onder wie 5 ouderlingen en 2 diakenen hebben nu op 26 Nov. zich vrijgemaakt van de zondige Synodebesluiten. Zij hebben vervolgens de gemeente opgeroepen, hun voorbeeld te volgen en zich onder het opzicht van den voortgezette, wettigen kerkeraad te blijven stellen.

De eerste diensten werden gehouden op Zondag, 2 Dec. in gebouw „Rehoboth”. In beide diensten ging voor Ds C. van Ommen, van Maastricht.

Een voorlichtingsavond is gehouden Donderdag, 6 Dec. in de Ned. Herv. Kerk aan de Schootschestraat. Spreker was Ds H. Veltman, van den Bosch.

Het voorloopige adres van den kerkeraad is: C. v. d. Ploeg, Tjalkstraat 35, Eindhoven.

VLAARDINGEN. — Dr F. L. Bos, predikant te Vlaardingen, meldt ons, dat op 3 December j.l. drie ouderlingen, den 4den December gevolgd door den dienaar des Woords, Dr F. L. Bos, en nog eenige ouderlingen, mitsgaders een deel der gemeente, zich hebben vrijgemaakt van de besluiten en handelingen der jongste synoden. Over den omvang der vrijmaking kan in dit stadium nog geen mededeeling worden verstrekt.

De vrijmaking alhier hangt samen met de amendeering der Vlaardingsche voorstellen door de Classis Schiedam, waardoor wezenlijke elementen uit het daarin uitgedrukte compromis zijn veranderd of geschrapt.

Tot zoover het bericht van Dr Bos.

Terwille van onze lezers geven we bij wijze van aanhangsel eerst het kerkeraadsvoorstel, en daarna het besluit der „classis” Schiedam.

Het besluit van den Kerkeraad in zake de kerkelijke moeilijkheden luidde als volgt:

1. De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Vlaardingen verzoekt tot het herstellen van de rust en den vrede in het leven der Gereformeerde kerken, dat de Generale Synode duidelijk verklaart, dat de uitspraken der Synode van 1942 betreffende het Genadeverbond niet behoeven te worden verstaan in het licht van Toelichting en Praeadvies, zoodat de vrijheid, welke op dit punt steeds in de kerken heeft bestaan, nog ten volle aan ieder kerklid en ambtsdrager toekomt.

2. De Kerkeraad, aanvaardend het te Utrecht in 1905 genomen besluit, verzoekt de Synode uit te spreken, dat een ambtsdrager of lid der gemeente staat op de basis van het beslotene in 1905 en 1942, wanneer hij het „houden voor wedergeboorten... totdat het tegendeel blijkt” aldus verstaat: dat den kinderen der gemeente vanaf hun geboorte de belofte Gods toekomt, welke belofte de wedergeboorte insluit en welke wedergeboorte God bij zijn uitverkorenen naar zijn vrijmacht op zijn tijd, hetzij voor of onder of na den doop tot stand brengt.

3. De Kerkeraad verzoekt de Synode met betrekking tot de geschillen, welke er omtrent art. 31 der kerken-ordening bestaan, het volgende uit te spreken:

In geval eenig kerkelijk besluit door een mindere vergadering of ambtsdrager of gemeentelid wordt geacht bezwezen te zijn in strijd met Gods Woord of de aangenomen kerkenordening, en de op grond daarvan in den kerkelijken weg verzochte revisie niet aanstands kan worden verkregen, dient de bezwaarde persoon of instantie zich — onverminderd het recht om daartegen, desnoods publiek, te blijven getuigen, mits dit getuigen niet het stempel drage van kerkverstoringe en -ondermijninge agitatie — vooralsnog in feite naar dat rechtens niet erkende besluit te schikken, tenzij men daardoor genoopt zou worden in strijd met zijn overtuiging voor God (conscientie) te handelen, in welk laatste geval de weigering om zich in feite te schikken naar (de facto te conformeren aan) het kerkelijk gehandhaafde besluit alleen dan als censurabel mag worden aangemerkt, indien de daarachter liggende overtuiging als zoodanig op grond van de Heilige Schrift en de Belijdenis niet kan en mag worden geduld.

4. De Synode spreke als haar oordeel uit, dat het noodig is, dat alle voorstellen en rapporten welke betrekking hebben op leer of orde en andere ingrijpende zaken die den kerken in 't gemeen aangaan, tijdig aan de mindere vergaderingen behooren te worden toegezonden, opdat deze naar het haar toekomend recht haar afgevaardigden van adviezen en instructies kunnen voorzien, gelijk in de historie der kerken telkens dringend is gevraagd, als raadzaam is uitgesproken, en ook is bepaald.

5. De Synode wekke de mindere vergaderingen krachtig op om haar tuchtrecht niet te laten verslappen door dit over te laten aan de meerdere vergaderingen, maar het zooveel in haar vermogen is, zelf uit te oefenen.

6. De Synode besluite het behandelen van zaken buiten het agendum om tot de hoogstnoodige uitzonderingen te beperken, zoodat het vaststaande regel blijve, dat de meerdere vergaderingen na het afwerken van het agendum worden gesloten.

7. Daar vele procedures welke geëindigd zijn met schorsing en ontzetting van ambtsdragers, ongetwijfeld verband houden met een toepassing van art. 31 der kerkenordening, welke niet algemeen als de juiste wordt geacht, en mede daarom niet overal deze schorsingen en afzettingen weerklank hebben gevonden in de conscientien van de leden der kerk, — waarbij velen bovendien vreezen dat misverstand in zake de in 1905 vastgestelde en in 1942 herhaalde uitspraak tot sommige veroordeeling heeft medegewerkt, — verklaare de Synode zich bereid de haterzijds gevoerde procedures, in dit licht bezien, zoo noodig opnieuw ter hand te nemen en te herzien, en besluite dat de mindere vergaderingen hetzelfde hebben te doen. Van deze bereidverklaring doe zij mededeeling aan de uitgetreden kerken en afgezette ambtsdragers, zij noodige hen uit tot samenspreking en tevens tot medewerking, om in dien weg te komen tot heeling der breuk en volledig herstel der kerkelijke gemeenschap.

Tot zoover het besluit van den kerkeraad.

En zie nu, wat door de zeef van „de classis Schiedam” heengekomen is: